

**รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา**

**A Model For Participatory Administration Of Student Affairs In The
Secondary School Under The Secondary Education Service Area**

**อรสา ทรงศรี¹ ปราศรัย ประวัตรุ่งเรือง² และปกรณ์ ประจันบาน³
Orasa Songsri¹ Phrasai Prawatrungroung² and Pakong Prajanband³**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3) ประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดการวิจัยสำรวจสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สัมภาษณ์แนวทางวิธีการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ในการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สร้างรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม(focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการเจาะจง จำนวน 25 คน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 รูปแบบหลัก และองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) คณะกรรมการกิจการนักเรียน 2) ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งมีรูปแบบย่อยคือ 2.1) งานบริการและสวัสดิการนักเรียน 2.2) งานกิจกรรมนักเรียน 2.3) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.4) งานกิจกรรมที่เป็นจุดเน้นและเอกลักษณ์ของสถานศึกษา 3) กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม รูปแบบได้ผ่านการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยผู้มีส่วนได้เสียกับการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วม

¹ คุรุภัณฑ์ติต สาขาการบริหารการศึกษา คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² ประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามธุรกิจ

³ ที่ปรึกษา สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the present state and practices for participatory administration of student affairs in the secondary school. 2) to construct a hypothetical model for participatory administration of student affairs in the secondary school under the secondary educational service area. 3) to evaluate its feasibility and usefulness of the constructed model for participatory administration of student affairs in the secondary school under the secondary educational service area. The research methodology followed three phased procedure. Phase 1, consisting of 3 methods : 1) conduct documentary research for concepts, theories and practices from related literature to formulate the conceptual framework. 2) study the present state of student affairs in the secondary school under the secondary educational service area 3) search for guidelines of good practices in student affairs administration by the in-depth interviews of the secondary school under the secondary educational service area experts. Phase 2, construct a model of student affairs in the secondary school under the secondary educational service area institutes through the synthesis of the research results in stage 1. Then, group discussion of 9 experts was employed to verify its appropriateness of the model. Phase 3, evaluate the feasibility and usefulness of the model by 25 the stakeholders .

The findings were concluded as follows: 1) The model for participatory administration of student affairs in the secondary school under the secondary educational service area consists of 3 principal components 2) The model has been evaluated as highly feasible and highly useful, by those stakeholders in student affairs administration.

Keywords : Participatory Administration Of Student, Participatory Administration

บทนำ

เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา มีประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่บุคคลหลายๆคนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กร มีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษา โดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา และการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไป มีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารนั้นๆ แทนสมาชิก เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 2) สอดคล้องกับ Rideout (1997: 3348-A) ที่ศึกษาพบว่า การบริหารจัดการของโรงเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมยังไม่ชัดเจน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้การบริหารโรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ และสอดคล้องกับ Arguris (1995: 6) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพควรเริ่มด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะผู้บริหาร คณะครู ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมทุกระดับของโครงสร้างการบริหารตั้งแต่ระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษายิ่งมีความจำเป็นและความสำคัญมาก ในฐานะที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้กำกับส่งเสริมและสนับสนุน

กิจการของสถานศึกษา และจากผลการวิจัยของ จินฉัตร ปะโคทัง (2547) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สายฝน วิบูลย์รังสรรค์ (2550) กล่าวคือ สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีลักษณะการมีส่วนร่วมในระดับเบื้องต้นได้แก่ ร่วมรับรู้ รับฟัง และร่วมงาน แต่ในส่วนของการมีส่วนร่วมระดับสูง อันได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมประเมินผล ยังเกิดขึ้นน้อยมาก

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังขาดประสิทธิภาพ เกี่ยวกับโครงสร้างของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมขององค์คณะบุคคลและบุคคลรวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ไม่มีโครงสร้าง รูปแบบการบริหารที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียนขาดประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจะเห็นได้จากปัญหาพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบันนี้ กอปรกับในปัจจุบันการบริหารงานยุคใหม่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีแง่มุมควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงาน
แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู
ผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ตัวแทน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขตที่ 38, 39, 40, 41 และ
42 ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่างได้แก่จังหวัด
สุโขทัย ตาก พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์
กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์และอุทัยธานี
จำนวน 795 แห่ง

การบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วน
ร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาครอบคลุมใน
3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์คณะบุคคล/บุคคลที่มีส่วนร่วมใน
การบริหารกิจการนักเรียน
2. ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน
3. กระบวนการบริหารกิจการนักเรียน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบ
มีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหาร
กิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ
การบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 สังเคราะห์เอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis)
องค์ประกอบการบริหารกิจการนักเรียนแบบ
มีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา การศึกษาจาก
แนวคิดทฤษฎีการบริหาร กฎหมาย กฎระเบียบ
และนโยบายเกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดย
การสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 1.2 ศึกษาสภาพการบริหาร
กิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของ
กลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
จำนวน 157 โรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร
สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน
ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตัวแทนครูและตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน วิเคราะห์
ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ขั้นที่ 1.3 ศึกษาแนวทางวิธีการปฏิบัติ
ที่ดี (Good Practice) ในการบริหารกิจการนักเรียน
แบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยการ
สัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง(Purposive Selection)
จำนวน 5 แห่ง จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย
การสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหาร
กิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ชั้นย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการ
บริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา โดยการสังเคราะห์จากการศึกษา
เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพการ
บริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา สัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และศึกษา
แนวทางวิธีการปฏิบัติที่ดี(Good Practice) ในการ
บริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ
พิจารณาความเหมาะสม

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบ
การบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาโดยการจัดสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทาง
การศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการ
บริหารการศึกษา การบริหารกิจการนักเรียน
จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการ
บริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงาน
กิจการนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู ตัวแทน
ผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนนักเรียน ที่มีส่วน
ได้เสียในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา มีวิธีการได้มาโดยการเลือกแบบ
เจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 25 คน
โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็น เพื่อประเมินความ
เป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน
แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยการ
หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศภาพการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์คณะบุคคล/บุคคลที่มีส่วน
ร่วมในการบริหารกิจการนักเรียน

1.2 ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน

1.3 กระบวนการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วม

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ
หลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 องค์คณะบุคคล/บุคคลที่มีส่วน
ร่วมในการบริหารกิจการนักเรียน ประกอบด้วย

2.1.1 คณะกรรมการบริหาร
กิจการนักเรียน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน จำนวน 9-15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางกิจการ
นักเรียนจำนวน 3-6 คน และผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.2 บทบาทหน้าที่คือ การกำหนด
นโยบาย คณะกรรมการดำเนินงาน

2.2 ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ได้แก่

2.2.1 งานบริการและสวัสดิการ
นักเรียน

2.2.2 งานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

2.2.3 งานกิจกรรมนักเรียน

2.2.4 งานกิจกรรมที่เป็นจุดเน้น
และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

2.3 กระบวนการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย

2.3.1 กระบวนการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วม มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) การตัดสินใจจากผลการ
วิเคราะห์การบริหารกิจการนักเรียน

2) การวางแผนการบริหารกิจการ
นักเรียน

3) การปฏิบัติตามแผนการบริหาร
กิจการนักเรียน

4) การติดตามและประเมินผลการ
บริหารกิจการนักเรียน

5) การปรับปรุงพัฒนาการบริหาร
กิจการนักเรียน

2.3.2 กระบวนการดำเนินงานของ
คณะกรรมการดำเนินงานกิจการนักเรียน
มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การวางแผนการดำเนินงาน
2) การปฏิบัติตามแผนการ
ดำเนินงาน

3) การติดตามและประเมินผล
การดำเนินงาน

4) การปรับปรุงพัฒนาการการ
ดำเนินงาน

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหาร
กิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบ
งานกิจการนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู ตัวแทน
ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนนักเรียน มีความ
คิดเห็นว่า การนำรูปแบบการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาไป
ใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการ
บริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล
ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบ
มีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ประกอบด้วย

1.1 คณะกรรมการบริหารกิจการนักเรียน

2.2 ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน

2.3 กระบวนการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบที่ 1 คณะกรรมการบริหารกิจการ
นักเรียน ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการบริหารกิจการนักเรียน
ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่

1.1 โครงสร้าง (สัดส่วน คุณสมบัติ
การได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง)

1.2 อำนาจหน้าที่

2. คณะกรรมการที่ปรึกษางานกิจการ
นักเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่

2.1. โครงสร้าง (สัดส่วน คุณสมบัติ
การได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง)

2.2 อำนาจหน้าที่

3. คณะกรรมการดำเนินงานกิจการ
นักเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่

3.1 โครงสร้าง (สัดส่วน คุณสมบัติ
การได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง)

3.2 อำนาจหน้าที่ซึ่งเป็นไปตาม
แนวคิดการบริหารในยุคปัจจุบันมีฐานคติ
(Assusption) ที่การบริหารจะประกอบด้วย
สหวิทยาการและเป้าหมายของการบริหาร
ให้ความสนใจไปที่ประสิทธิภาพและการวัดผล
สำเร็จของงานบริหารกิจกรรมการบริหารที่มีความ
ซับซ้อนมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบ
การบริหารที่เกิดจากการตัดสินใจของคนหลายๆ คน
และจากคนหลายฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ
ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบอันเกิดจากการ
ตัดสินใจทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม การเปิด
โอกาสให้องค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการมีส่วน
ในการวินิจฉัย ตัดสินใจหรือกำหนดแนวทางอัน
สำคัญจะเกิดผลดีต่อการบริหารเป็นอย่างมาก
(ประกอบ กุลเกลี้ยง และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์,
2545: 3) ในด้านของอำนาจหน้าที่ ตามกฎกระทรวง
กำหนดจำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของ
คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และ
นิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2548
ข้อ 2 ไว้ว่าให้มีคณะกรรมการ จำนวนทั้งสิ้น 9 คน
โดยกรรมการตามข้อ 2, 3, และ 4 มีวาระการ
ดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี สอดคล้องกับข้อ
ค้นพบการวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารโดย
องค์คณะบุคคล (สมบัติ นพวัฏ และคณะ, 2552)
องค์คณะบุคคลทั้ง 3 องค์คณะมีโครงสร้างของ
องค์คณะบุคคลที่เหมาะสม และการปฏิบัติตาม
อำนาจหน้าที่ได้ในระดับมาก

รูปแบบที่ 2 ขอบข่ายการบริหารกิจการ
นักเรียน ได้แก่

1. งานบริการและสวัสดิการนักเรียน
2. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. งานกิจกรรมนักเรียน

4. งานกิจกรรมที่เป็นจุดเน้นและ
เอกลักษณ์ของสถานศึกษา ในการจัดการศึกษา
สถานศึกษาได้กำหนดไว้ในการบริหารงานทั่วไป
ด้านการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ด้านกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน
การเรียนรู้ตามเป้าหมาย สอดคล้องกับสมคักดี
คงเที่ยง(2552) กล่าวว่า งานบริหารกิจการ
นักเรียนครอบคลุมด้านต่างๆคือ

4.1 การดำเนินงานก่อนเข้าเรียนและ
พ้นจากโรงเรียน

4.2 การจัดสวัสดิการนักเรียน

4.3 การบริหารเกี่ยวกับระเบียบวินัย

4.4 การจัดกิจกรรมนักเรียน

4.5 การจัดกิจกรรมเสริมการสอน ซึ่ง
สอดคล้องกับมาลัยรัก ดวงดี (2552) กล่าวว่า
ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน มี 3 ด้าน ได้แก่

4.5.1 เป็นงานบริการและส่งเสริม
การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

4.5.2 การปกครองนักเรียนให้มี
วินัยต่อตนเองทั้งภายในโรงเรียนและนอก
โรงเรียนและ

4.5.3 เป็นกิจกรรมพัฒนาความรู้
ความสามารถของนักเรียนตามความถนัดและความ
สนใจ

รูปแบบที่ 3 กระบวนการบริหารกิจการ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. กระบวนการบริหารกิจการนักเรียน
แบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารกิจการ
นักเรียน

2.กระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการ
เนิงานกิจการนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์
กระบวนการบริหารแล้วพบว่าได้นำการบริหารของ
ดร.เดมมิ่ง (กรมวิชาการ, 2539) ได้นำเสนอวิธีการ
ดำเนินการของกลุ่มควบคุมคุณภาพซึ่งถือเป็น

หน้าที่ของผู้บริหาร คือการพัฒนาประสิทธิภาพ และคุณภาพของการดำเนินงาน ประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

- 2.1 การวางแผน (Plan)
- 2.2 การปฏิบัติงาน (Do)
- 2.3 การตรวจสอบ (Check)
- 2.4 การปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรม

(Act) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เหมาะสมในการบริหาร การศึกษา เช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยของสุรรัตน์ ศรีตาเดช เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน และองค์ประกอบ ด้านหน้าที่การบริหาร ประกอบด้วย 7 ด้าน ซึ่ง 1 ใน 7 ด้าน ประกอบไป ด้วย

- 2.4.1 การวางแผน
- 2.4.2 การบริหารงานที่มีประสิทธิผล
- 2.4.3 ผู้บริหารโรงเรียนต้องกำหนด

จุดหมายปลายทาง

- 2.4.4 วางแนวทางการดำเนินงานไว้
- 2.4.5 ต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อ

พัฒนาการศึกษา

- 2.4.6 นำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ โดยต้องมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับ

2.4.7 แผนกลยุทธ์และงบประมาณ ที่ได้รับด้วย และสอดคล้องกับ โคเฮนและอัทซฮอฟ (1980) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 4 ขั้น คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์และการประเมินผล

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหาร การจัดการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็น ว่ารูปแบบการบริหารจัดการนักเรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา มีความเหมาะสม และผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทน นักเรียน มีความเห็นว่า การนำรูปแบบการบริหาร กิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการศึกษาคัดล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ ปฏิภาณ มหรรธนาธิปัตย์ (2554) เรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขต 10 แห่ง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย จากผลการศึกษาความเหมาะสม และ ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ของวิทยาเขต 10 แห่ง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย พบว่าผลการศึกษาความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตามความ คิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุดทั้งด้านมีความเหมาะสมและด้านความเป็นไป ได้($\bar{X}=4.89, 4.98$)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. ควรกำหนดระบบโครงสร้างคณะกรรมการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษา ให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมและ มีความต่อเนื่องในระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับการ บริหาร แบบ มี ส่วน ร่วม ของ โรง เรื ยน มัธยมศึกษา

2. ควรกำหนดวิธีการจัดสรรงบประมาณ ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการบริหารกิจการ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนให้ สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล

3. โรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำแนวทางไปใช้ในการบริหารงานกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ควรมีระบบการจัดการบริหารกิจการนักเรียนภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทในการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน

5. ควรส่งเสริมการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนที่มีผู้สนใจได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพและความต้องจำเป็นของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงรูปแบบเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน แบบมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดองค์ความรู้ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิณณวัตร ปะโคทัง.(2547) . รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นกันทรารมณณ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ประกอบ กุลเกลี้ยง และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์. (2545). การบริหารองค์คณะบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปฏิภาณ มหรรทนาชบตี. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขต 10 แห่ง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- มาลัยรัก ดวงดี และคณะ (ม.ป.ป) กิจการนักเรียน. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2556, จาก <http://202.25.5.17/kitchakarn/sub/krumoo1/>.
- สมบัติ นพวัฏ, สำราญ มีแจ้ง, เนียมจันทร์ พาณิชนินไชย, อนุรักษ์ กอนพวง และ สุกัญญา แซ่มชัย.(2555) การวิจัยและพัฒนาระบบบริหารโดยองค์กร.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 14(1), 1-15.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง.(2552) การบริหารกิจการนักเรียน.สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2555, จาก <http://e-book.ran.edule.book/inside/html>.
- สายฝน วิบูลรังสรรค์.(2550). การพัฒนารูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม สำหรับประเมินผลพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.วิทยานิพนธ์ กศ.ด.มหาวิทยาลัยนเรศวร,พิษณุโลก.
- Argyris,C(n.d.).(1997) *Personality and organization*. New York:Harper Collins.